

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 16 h.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hozva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Videkre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep után! Napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 29. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914. február 6

Koldusok és csavargók.

Nagyvárad kezd igazi nagyváros lenni. Fejlődik nem csak alakjában, iparában, kereskedelmében s kultúrájában, de fejlődik a nagyvárosiaságot jellemző társadalmi hátrányokban is. Sok a szegénye, koldusa, munkátlan dologkerülője — apacsa. Az igazi szegényt megsajnáljuk — ehhez van érzékeny jó lelke Várad társadalmának s igyekszünk társadalmi uton szegényházat, menedékházat létesíteni, ingyen kenyér, ingyen tej, fűtőanyaggal enyhíteni a nyomort. A népkonyhák, napközi otthonok, szegényirodák stb. Mind a szegénység szolgálatára állanak, de bosszankodás fog el az utcákon, hidfőknél, a forgalmasabb helyeken köszöngető koldusok iránt, kik iparszerűleg üzik a koldulást; még inkább bosszankodunk, mikor a zárt kapun becsöngető erőteljes koldus kéreget s neki adott fillért meg sem köszönve legtöbbször morogva csapja be maga után az ajtót, ezzel fejezve ki elégedetlenségét a kapott alamizsna csekélyisége felett. A csavargó koldusok száma félelmesen szaporodik s a nyitva talált lakások gyakran lesznek tolvajlások színterei, hol itt, hol ott. A város félreesőbb utcáin, sőt megesik, hogy még a piacereken is késő este már veszélyes a járás-kelés magánosan. A pálinkamérő helyiségek városunkban rém módon elszaporodtak s bárhova betekintünk reggel, délben, estve, mindeniknek meg van a maga forgalma, zülött, fogyasztó alakjaival. A rendőrségi razziák fényes statisztikai adatokat sorakoztatnak egymásra.

Hát bizony városunk fejlődik, a fejlődéssel együtt jár a nyomor s ezt követi a bűn, a fertő.

Ezen segíteni kell!

Társadalmunknak erőteljes kézzel kell rendeznie szegényügyét. Saját tehetetlen szegényeit lássa el, és ne engedje az utcára. Szemérmes szegényeit segítse, de a dologtalan, sőt a társadalomra veszélyes munkakerülőket rendszabályozza meg. Építsen dologházat, dolgoztassa megfelelő koszt és díjazással őket s ezzel megoldhat oly kérdéseket, minők a külvárosi utcák tisztán tartása, télen a hó takarítás, közterek, parkok gondozása, locsolás, melyek tetemes kiadást okoznak ma a városnak, még sem elégitik ki a kívánalmakat, másfelől meg javul a közbiztonság, kevesebb lesz a betörések és tolvajlások száma s javul az erkölcs.

Hát mi lesz a személyes szabadság megsértésével? kérdik a modern szociológusok. Hát kérem akkor törüljenek el minden törvényt, ha álhumanizmust akarunk, mondván: „nincs bűnös ember, csak körülmények.” Minden ember, aki a társadalomnak tagja, munkálni köteles a saját maga és a köz javára. Tehát úgy dolgozni, oly munkát végezni, melyből a társadalomra kár származik megengedve nincs. Ez a társadalmak legfőbb természetes törvénye. A ki ez ellen vét az bűnös, az büntetendő.

Ha tehát a dologházi törvény szerint a rendőrség befogja a dologtalan naplopót és munkára szorítja, amely munkát élelem, szállás és valamely csekély díjazással ellenértékel, tulajdonképpen nem is büntetett, hanem jót cselekedett, mert megadta az alkalmat az illető egyéneknek, hogy a maga és a társadalom iránti kötelességét teljesítse.

És e dologházi foglalkoztatás a munkakerülőket mindkét nemére megoldandó ügy, mellyel kapcsolatos a cselédkérdés. Mert vannak dologkerülő cselédek, kik felveszik a szolgálati előleget, de nem állanak munkába. Aztán kapcsolni lehet az ügyet a közérkölcseiséggel is, azon is sokat javíthatna... Melyik esti lepke vállalkoznék tollas kalappal, kasztyúsen, a ligetek vagy parkok gyomlálására a többi bekötött fejű szurtos naplopó társaságában, rendőr felügyelete alatt?

A dologház mellett nem kevésbé égető a szegényügy rendezése.

Berlinnek 3 és fél millió lakosa van, de koldusa nincs; azaz pardon! van, de nem néz ki koldusnak. Az utcákon áll egy tisztességes ruhába öltözött alak, nyakába akasztott fatálcával, melyen vagy virág, vagy képes levelező-lap. Áruát nem kínálja, csak alkalmat ad arra, hogy a járókelők egy szál virág, vagy egy képes-lap megvételével segítyezzenek.

Mi nem követhetjük e tekintetben Berlint, de munkaképtelen koldusainkat menedékhelyen eltarthatjuk a köz költségére.

A dologkerülő ingyenélőkről gondoskodna a dologház.

Az igazi szegénységet, a házi szemérmes szegényekről pedig gondoskodna a jótékony társadalom, de tervszerűleg tudatosan.

Van bejelentő hivatalunk, de ez nem elég, mert a szegénység gyakran egy betegség, haláleset vagy más csapás alakjában egyszerre rettentő módon lép fel. Ennek orvoslását következőleg képzelem:

A kerületi biztosok mint rendőrségi tisztviselők kerületeik minden utcájában kérjenek fel egy polgár tagot, ki mint utca biztos vállalkoznék arra, hogy utcája szegényebb házait felkeresné kutatná, az igazi szükségét, nyomort, s erről a kerület biztosát szóban vagy levélben értesitené. A kerületi biztos hivatalból személyesen meggyőződve a szükségéről, segítyezés iránt megtenné előterjesztését a segítyosztó bizottsághoz; illetve meghatározott kisebb mondjuk 10 koronáig terjedő segítyig utalványozási joggal ruháztatnék fel, az utca biztos ellenjegyzése mellett, fa, gyógyszer, kenyér szükségleteket illetőleg.

Ezzel elkerülve lennének a mai segítyezés visszasságai, midőn az ingyen kenyérért jeletkező kapott kenyéröt néhány fillérért azonnal eladja, s a kapott pénzen pálinkát vásárol, vagy ismét a kérők sorába áll.

Ott lép fel az igazi szegénység, hol a gyerekes családban a kenyérkereső családtag beteg, hol nincs kenyér és hideg a szoba.

Itt van igazi szükség a segítyre melyet áldva fogad a reászorult s lelkében örök hála ébred az irgalmas társadalom iránt.

HOLLANDY, PAPP ÉS VELICS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portal- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Kaszárnya-tér 7. szám. (Pankolics-telep)

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk. — Jobbműségű butorok javítása és fényezése (a helyszínen is) azonnal jutányos áron eszközöljük. — Tervekkel és rajzokkal kívánatra díjtalanul szolgálunk.

Városunk erősen fejlődik, a fejlődéssel járó szemét eltakarításáról gondoskodnunk kell. Ráírtuk fel a dologházat, rendezzük a szegény ügyet!

T.

ORSZAGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 5.

Deóthy Pál elnök az ülést 11 órakor nyitja meg.

Béjelentette, hogy Justh Gyula, Károlyi Mihály gróf és több más ellenzéki képviselőnek a kitiltási ideje letelt.

Pirkner János előadó betérjesztette a vízügyi bizottság jelentését az öntöző esatornákról szóló miniszteri cáfolat dolgában.

Hantos Elemér betérjesztette az igazságügyi bizottság jelentését

a váltóról

szóló törvényjavaslatról.

Ezután a

vasuti pragmatikáról

szóló törvényjavaslatot harmadik felolvasás után is megszavazták.

Bujánovics Gyula betérjesztette a képviselőház hivatalaiban szükséges változásokról szóló jelentést, melyben a gazdasági bizottság felhatalmazást kér az állásoknak a rendezésére az évi költségvetés keretében.

A Ház a jelentést elfogadta.

Az elnök indítványára a Ház legközelebbi ülése február tizedikén, kedden délelőtt lesz, melyen a váltójogi és több apróbb javaslatot fognak tárgyalni.

Az ülés negyed tizenkettő után véget ért.

A város közigazgatása januárban.

Az albizottságok megalakítása

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését. A rendes folyó ügyeken kívül az albizottságokat alakították meg.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Baróthy Pál, dr Adorján Emil, Miskolezy Barna, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr Thury László v. főügyész, dr Istvánffy István árvaszéki elnök, Sulyok István, dr Mayer László v. főorvos, dr Medvigy Gábor, dr Moskovics József, dr Adorján Armin, Maros Gábor kir. pénzügyigazg. helyettes, Rádl Odön, Kellner György kir. főállatorvos, Heringh Sándor jegyző.

A polgármester havi jelentését olvasták fel, amelynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot januárban elég kedvező volt. A fertőző betegségek közül a kanyaró 86 esetben, 1 halálzással, a difteritisz 3 esetben 1 halálzással, vörheny 16 esetben 1 halálzással, fültömírgyömb 6 esetben, hasihagymáz 11 esetben 2 halálzással; a fertőző betegségek száma csökkent. A járványkórházban 32 beteget ápoltak; a gyermekkórházban 87 fekvő és 213 bejáró beteget.

Született 92 fiu. 73 leány, összesen 165 gyermek.

Elhalt 80 férfi, 69 nő, összesen 149 egyén.

A közbiztonsági állapot nem volt kielégítő. Lopás 153, csalás 16, sikkasztás 28, szándékos emberölés 2, súlyos testi sértés 12, könnyű testi sértés 15 esetben fordult elő.

Letartóztatva volt 32 egyén. Külföldi utlevelet 22 esetben adtak ki, ezek közül kivándorlásra 7 darabot. Hét kisebb tüzeset, 2 gyilkosság, 1 gyilkossági és 1 öngyilkossági kísérlet követetett el.

Kincstári egyenesadóban 54492 korona, városi adóban 38670 korona folyt be.

Januárban kiadatott 30 új iparigazolvány; megszűnt 16 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Bejelentették a város törvényhatósági bizottsága által a közigazgatási bizottságba választott tagok névjegyzékét. — Tudomásul vették.

Albizottságok megalakítása.

Ezután megalakították a közigazgatási bizottságban működő albizottságokat a következőkben:

Fegyelmi választmány: választott rendes tagok: dr Hoványi Géza, Rádl Odön, póttag Miskolezy Barna; a főispán által kinevezve: Németh István, Varró Domokos rendes, Vasady Lajos póttag.

Erdőrendészeti albizottság: tagjai dr Hoványi Géza, Miskolezy Barna, Rádl Odön; szakértő kültag Kolossy Gyula kir. erdőfelügyelő.

Erdei kihágási II. foku bíróság: rendes tagok: dr Hoványi Géza, Rádl Odön, dr Mihelyi Lajos, dr Adorján Armin, póttagok Ullmann Sándor, Sulyok István, dr Moskovics József, dr Medvigy Gábor.

Gyámügyi felelőviteli küldöttség: választott rendes tagok: Sulyok István, dr Mihelyi Lajos, póttag dr Adorján Emil; a főispán által kinevezve, rendes tagok: Miskolezy Barna, Rádl Odön, póttag dr Hoványi Géza.

Utadó felszólamlási küldöttség: Németh István, Rádl Odön, Sulyok István, dr Thury László.

Börtönvizsgáló küldöttség: a főispán által kinevezve: dr Medvigy Gábor, Rádl Odön, Sulyok István, dr Adorján Emil, hivatalból tagja: dr Mayer László főorvos.

Orsz. tanítói nyugdíj bizottság: rendes tagok: dr Medvigy Gábor, Sulyok István, dr Adorján Emil, dr Moskovics József; póttagok: Ullmann Sándor, dr Adorján Armin; hivatalból: a polgármester vagy helyettese, a pénzügyigazgató vagy helyettese, a városi tisztifőügyész.

*

Az előterjesztett utadó felelőviteket, átírási díj és gyógydíj ügyeket hozzászólás nélkül intézték el s az ülés véget ért.

SZABADKÖMÜVES SZABADSÁG PORTUGALIÁBAN.

Írta: R. SAREIRA S. J.*

A külföldi figyelmét sem kerülték el azok a szörnyűségek, amelyek hazánkban a köztársaság kikiáltása óta napirenden vannak. De az ilyesmikkel úgy vagyunk, hogy minél inkább megdöbbennek bennünket, a zsarnokság borzalmait minél erőszakosabban és raffináltabban: annál könnyebben lelékzünk fel, mert annál rövidebb tartamot jósolhatunk nekik. Némi történelmi szükségesség bizonyára rejlett az ideiglenes kormány elnökének, Théophile Braganak azon szavaiban, melyeket egy, a kegyetlenkedések miatt neki szemrehányást tevő francia zurnalistának mondott. „Hova gondol?” — szölt a szellemes elnök. — „hogy a rántotta elkészüljön, előbb fel kell törni a tojásokat!”

Nos, a rántotta — melyen a friss köztársaságot értette Braga, — már régóta kész, de az egész Portugálián végigduló borzalmak

* A portugál cikkíró, ki jelenleg maga is számkivetésben van, nagyrészt személyes érzés alapján írta meg a Magyar Kulturának a Portugáliában uralkodó tényleges állapotokat.

még egyre tartanak. Annak ellenére, hogy erről a hosszas gyöttrédsről mind kevesebbet hall a külföld és bizonyos körülmények folytán lassankint szinte elfeledkezik arról a szerencsétlen népről, mely három éve szenved a szabadkőművesség karmaiban. Oh nem, semmiesetre sem jelenti ez az elszigetelő hallgatás azt, hogy Portugáliában elültek a viharok, megszűntek a rémnapok.

Természetesen legelső sorban minden néven nevezendő katolikus lapot nyomott el az új szabadságisztemával működő kormány. A rendszerre jellemző a következő, igen gyakori eljárás:

Azon lap szerkesztője előtt, amelyet a kormány be akar tiltani, összetételnek egy esomó carbonariót; ezek a megfelelő lap helyisége táján műverekedést rendeznek, előbb beverik az ablakokat, aztán viaskodni kezdenek mindazzal, aki utjukba akad, a esőselek beront a szerkesztőségbe, mindent összevessz, használhatatlanná tesz, felgyújtja a burtorokat, elégeti az üzleti könyveket; míg végre megjelenik a rendőrség, amely sajátosságosan mindig későn érkezik s kiméletesen szétosztja a „tüntetőket”. Másnap miniszteri vagy rendőrfőnöki ukáz felfüggeszti az ujságot, azon a címen, hogy politikai vagy

szociális tendenciáival közzavargást okozott és a népet forradalomra szította. — Ezt a bevált módszert időközönként szabályszerűen alkalmazzák. Így tiltották be a lissaboni Don Miguel-párti katolikus lapot (A Naçao), nem sokkal utóbb a nem katolikus, de monarchista-izü Dia-t, a portugál katolikusok legnagyobb közlönyét, az A Palavra-t, mely Porto-ban jelenik meg és legutóbb, nov. 9-én az O Universal e. lissaboni kath. ifjúsági lapot, — hogy csak a legnagyobb organumokról beszéljünk. A kisebb vidéki lapok pedig antul rövidebb életűek, mentül inkább megmerik írni az igazságot.

Nemrég a kamara egyik ülésében indítványt tettek a köztársaság harmadik évfordulójának (1910 nov. 5—1913 nov. 5.) megünneplése tárgyában s ugyanekkor azt javasolták, hogy a kevésbé súlyos okok miatt letartóztatott politikai foglyok (ezek is már három éve vannak börtönben) és azok, akik politikai nézetüket a fogságban megváltoztatták, amnesztiát nyerjenek. Azt mondják, a köztársaság elnöke ugyanezen a nézetten volt — s mégis, miért nem lett semmi ez indítványból?! A haza atyjai kissé megdöbbennek azon, amit három év óta műveltek. Tudniillik az összes polgári és ka-

Győződjön meg róla, hogy a

Kolozsvári „Kristály” Gőzmosógyár

FESTÉKESZŐTISZTÍT

MOS

A LEGSZEBBEN.

Az ország több mint negyven nagyobb városában képviselve.

FONTOS! Nagyvárad: Zöldia-utca. Weisz Bernáttal szemben.

Orosz gróf mint magyar tanu.

Bobrinszky gróf kihallgatása Máramarosszigeten.

A hetek óta tartó máramarosszigeti skizma-pör tegnapi tárgyalása volt a legérdekesebb, mert az orosz gróf Bobrinszky megérkezett s kihallgatták a tárgyalás során.

A tárgyalást Tóth Aurél elnök kilenc órákor nyitotta meg. Megjelentek a védők mind és a karzatok zsufolva voltak közönséggel.

Tóth Aurél dr elnök megnyitja a tárgyalást és közli, hogy Bobrinszky gróf tanukihallgatását foganatosítja.

Bobrinszky gróf erre megjelenik a bíróság előtt, mélyen meghajol, mire a Budapestről lerendelt francia tolmács utján az elnök figyelmezteti, hogy vallomását esetleg eskü alatt fogja megtenni és közli vele a magyar büntetőtörvénykönyvnek az eskütételre vonatkozó főbb rendelkezéseit.

Bobrinszky gróf francia nyelven kijelenti, hogy tudomásul veszi a közlést és kéri, hogy előbb olaszul, azután franciául hallgassák ki, hogy a vádlottak is megértsék vallomását.

Az elnök a főügyész indítványát fogadja el, a vallomástétel tehát francia nyelven történik.

Az elnök ezután a tolmács utján figyelmezteti Bobrinszky grófot, hogy nem köteles olyan dolgokra nézve vallani, a melyek őt a büntető törvénykönyv alapján terhelik.

Bobrinszky gróf azt válaszolja, hogy nem is lehet oly kérdést fölteni, a melyre felelete terhelő volna, mert semmiféle bűnnek nincs tudatában.

Ezután folytatták a kihallgatást.

Ezután Bobrinszky gróf nacionálját veték föl. Pétervárott született, odaváló lakos is, negyvenhat éves, ortodox vallásu, dumaképviseelő, földbirtokos, családos ember, öt gyermek atyja.

Elnök: Összekötésben van-e a kievi, moszkvai és pocsajevi kolostorokkal, Szerafin atyával?

— Jól ismerem Szerafint és a püspökö-

ket is. A pocsajevi kolostorban gyakran megfordultam, a többiekben csak egyszer.

Az elnök: Az orosz népjóléti szövetség működését ismeri-e?

— Természetes, mint дума képviselő, minden fontosabb dolog iránt érdeklődöm.

— Tudja-e, hogy Galiciára is kiterjed ennek az egyesületnek a befolyása a galiciai ruténségre?

— Eppen az ellenkezőjéről van tudomásom. Ez az egyesület csak Oroszországban működik.

Az elnök: Ennek az egyesületnek van egy Galickaja Rusz nevű osztálya, tud-e arról?

— A Galickaja Rusz tulajdonképpen azt jelenti, hogy galiciai. Tudomásom szerint ennek az egyesületnek ilyen szakosztálya nincs.

— Tudja-e, hogy a szövetség Galiciában és Magyarországon a ruténeket pénzzel segíti?

— Tudomásom nincs, de ha az elnök ur megengedi, meg fogom világítani ezeket a dolgokat.

Az elnök: Sziveskedjék csak a kérdésre válaszolni, majd vallomása végén alkalmat fogok önnek adni, hogy ha szólni akar valamiről, ami nem szigorúan a pörhöz tartozik, elmondhassa. Egyelőre ragaszkodjunk a kérdésekhez. Igaz-e, hogy ön felhívást tett közzé a lapokban, hogy a leigázott ausztriai és magyarországi testvérek javára gyűjtést rendezzenek?

— Van egy társaság, az orosz-galiciai társaság, amelyben tevékeny részt veszek és ennek nevében valóban tettem közzé felhívást. Az orosz galiciai társaság kulturális és irodalmi célzattal alakult, amelynek céljai érdekében sokat dolgoztam Bukovinában és Galiciában is, de soha politikai célok érdekében nem tettem semmit. Az egyesületnek tendenciája nem irányult Ausztria vagy Magyarország ellen, hanem az ukraïnizmus és a lengyel befolyás ellen, mint az egyesület címe is elárulja.

Az elnök: Ön elnöke volt ennek az egyesületnek?

— Elnöke vagyok most is.
— Hát tulajdonképpen mi a célja ennek az egyesületnek?

— Az egyesületnek tulajdonképpen az a célja, hogy Oroszországban ismertesse az ausztriai és magyarországi rutének helyzetét, de nincsenek semmiféle irridentális törekvései.

MEGNYITJÁK a micskei szénbányát.

Egy bányatanácsos nyilatkozata.

A Tiszántul volt az első lap, mely annak idején beszámolt arról a nagyjelentőségű felfedezésről, hogy Micske község határában széntelep van. Azóta a dolog magára vonta az illetékes fórumok figyelmét is. Szakkörökben nagy érdeklődéssel tárgyalják a felfedezést. Más oldalról pedig nagyon pessimistikusan fogják fel az egész ügyet és egyáltalán nem tulajdonítanak neki fontosabb következményeket.

A vélemények eddig nagyon eltérők voltak a micskei köszénről. Biharmegyében ugyanis már eddig is több helyen bukkanak köszénre, de minden egyes alkalommal csalódás érte a felfedezőket. A bihari nevezetesen igen gyenge minőségű, úgy hogy egyáltalán nem érdemes a bányászatra. Az eddig üzemben lévő bányák, a felsődarnai és nagybárdói köszénbányák is oly gyenge szénnek produkálnak, hogy tulajdonosaik nem képesek nagyobb piacot biztosítani részére.

A kardói szén.

Legutóbb csaknem egy időben két helyen fedeztek fel köszénre Biharmegyében. Az egyik a kardói részen történt. Ez a szén azonban az összes eddigi szénnél gyengébb. Sőt ez a felfedezés tulajdonképpen nem is új

tonai börtönök (Lissabonban, Coimbrában, Portóban, Elvasban) zsufolásig vannak olyan politikai vádlottakkal, akiknek ügyük — a kormány tudja, mi okból — még első tárgyalásra sem került. Tény az, hogy nem merik őket kihallgatni. Ami annál terhelőbb a kormányra, mert az országos törvény az első tárgyalásig a lehető legrövidebb haladékot írja elő, az ítéletig ugyanis a fogoly-nak magának kell élelmézéséről gondoskodnia. Ez a körülmény magyarázza meg egyrészt azokat a kormányt annyira boszantó gyűjtéseket, melyeket előkelő hölgyek országszerte rendeznek a foglyok ellátására.

A kormány önkénykedése nem is volna képzelhető az igazságszolgáltatás becsületos volta mellett. A carbonáriók, mint a helyzet urai, különösen a nagyobb városokban azt teszik, amit akarnak. A legkisebb gyanu elegendő nekik arra, hogy proskribálják a legbékésebb polgárokat. Hányan vannak a boldogtalanok közt olyanok, akik csak azt szeretnék tudni, miért tartóztatták le őket! Ha úgy tetszik, kísérik végig a szenvedések útjain az ilyen politikai foglyok egyikét. Msgr. Avelino de Figueiredo-nak, a lissaboni patriarchoi székesegyház beneficiátusának és szertartásmesterének 1911. március 20-áról keltezett elfogatási parancsot közbesítették. Allítólag egyikük lett volna az azonnap kitört zendülés rendezőinek. Lakását lepecsételték, minden ingóságát lefoglalták.

Március 27-én lissaboni gyűjtőfogházba internálták, ahol szeptember 7-éig közönséges gonosztevőkkel egy helyiségben kellett töltenie napjait. Ekkor átszállították a magánzárkás börtönbe, ott számára odut jelölték ki, melynek minden butorzata egy

deszkadarabból állott. A deszkát estenkint egy nyílason bedugták hozzá s reggel újra elvették tőle. Október 30-áig ez volt az ágya. Közben szigorított fogsággal is sújtották és tizenegy napig nem kapott egyebet enni egy darab kenyérről és egy ital vizről. Most a farfari katonai fogházba küldték s a Tejo-parti szigorú börtönben élt 1912 március 30-ig. Fogsága ezen első éve alatt régi vádját elejtették és újat emeltek ellene, bár semmiféle törvényszék elé nem került s ítéletet sem hirdettek ki felette. Feljelentője a zendülés egyik intézője volt, de oly semmis és tarthatatlan vádat koholt áldozata fejére, hogy azzal nem lehetett pert kezdeni. Mármost azzal vádolták, hogy részese volt egy monarchista összeesküvésnek s az új vád a régiről mit sem tudott többé.

Különös dolog: mikor végtére tárgyalásra kerül a sor, a törvényszék kijelenti, hogy a vádlottnak két aktája elkallódott. Pontosan az a kettő, amelyek mindegyike mellette bizonyított volna. Az első egy tanuvalomlás. Ez oly tényeket tartalmaz, amelyek távolról is kizárják Msgr. de Figueiredo részességét bármely összeesküvésben. Az ügyirat helyét a per folyamán azzal az egyszerű megjegyzéssel pótolták, hogy a tanu nem volt megtalálható. (Pedig általánosan tudjuk róla, hogy évek óta ugyanott lakik s bár egyszer sem kapott idézést, hajlandónak mutatkozott önként és újra jelentkezni a törvényszéken.) A második elpárolgott ügydarab a vádlott egy levele, mely allítólag a vád alapját képezné. Tartalma szerint — ismét allítólag — Msgr. de Figueiredo felbujtására és rendeltére katonákat toboroztak

volna egy monarchista puccs céljaira. E dokumentum hült helyén a vádirat több alkalommal (10 pontban is) egyetlen tanu vallomására hivatkozik, aki azt állítja, hogy ő olvasta a kérdéses levelet. Az 1912 július 12-én elhangzott ítélet értelmében Msgr. de Figueiredo-t 16 havi börtönnel sújtották. Közben azonban megtörtént a monarchistainkurzió, mire kormányrendelettel mindenütt haditörvényszékek elé állították a Paiva Conceiro által rendezett ellenforradalom embereit. Msgr. Figueiredo ügyére vonatkozólag pedig visszamenő hatályosságot adtak a rendeletnek. A haditörvényszék kevés teketóriával el is ítélte Figueiredo-t, ki az igazságtalanság ellen a főtörvényszékhez felebbezett. Ezen a címen aztán ismét a gyűjtőfogházba hurcolták. Az appellálás eredményéről innét a következő kis levelet sikerült kijuttatnia egy jó emberhez:

Limoeiro-börtön, A) osztály.

1913. ápr. 6, vasárnap.

Kedves barátom!

Holnap a hadügyminiszter sürgős rendeletére a lissaboni fegyházba fognak internálni. Ez intézkedés annál jobban meglep, mert felebbezésem még függőben van s azok közül való vagyok, akik már régebben el vannak zárva. Sok olyan pár hónapra elítelt van itt, akik a Limoeiroban töltik le fogságukat, de én persze vadállat vagyok, engem a bagnoba kell zárni. Derült és nyugodt kedélyhangulatban fogom holnap átlépni a fegyház küszöbét.

Őszinte hive

P. Avelino de Figueiredo.

dolog. Pár évtizeddel ez előtt már kutattak azon a részen és a most felszínre hozott szenet már akkor megtalálták, de meggyőződtek róla, hogy egyáltalán nem érdemes a bányáüzemre. Ily formán ez a felfedezés teljesen értéktelen a jelen korra. Hosszu évezredes érésnek kell még ezt a szenet használatképesse tenni. Addig azonban teljesen értéktelen.

A kardói szenet rejtő földek tulajdonosai az egyszerű oláh emberek mosolyogva nyilatkoznak az újabb kísérletezésről, de egyáltalán nem veszik komolyan az ügyet.

— Ej abból a szénből tizszer annyi kell mint a fából! Mondják egyhanguan és nem is beszélnek többet róla.

A kincstár kiküldöttje Micskén.

A kardói szén újabb felfedezése után pár napra történt a micskei felfedezés. Az egész országban elterjedt már a szén híre, mikor a kincstár figyelmét is felkeltette a nem mindennapi eset. Azonnal telefonon kértek információt a micskei előjáróságtól, hogy vajjon tényleg érdemes-e a felfedezett területet átkutatni, esetleg ott egy bányát nyitni.

Az előjáróság kedvező választ adott, melynek a napokban meg is lett az eredménye. Micskére ugyanis hétfőn minden bejelentés nélkül, váratlanul megérkezett Janitor József kincstári bányatanácsos és a terület tulajdonosával, Füzessy Andorral azonnal kimerit az erdőbe, ahol az első szenet találták.

A bányatanácsos rövid szemlét tartott a terület felett, majd egy darab szenet magához véve, visszatért a községbe. Itt összehasonlítást tettek a micskei és a régi felső-dernai szén között. Az összehasonlítás a micskei szén előnyére szolgált. A bányatanácsos a felfedezett szénről úgy nyilatko-

zott, hogy ugyan gyengébb minőségű a salgótarjáni szénnel, de a dernainál sokkal jobb.

Nines kizárva esetleg, hogy az alsóbb rétegekben vagy a közeli területeken igen finom szenet találnak. Hogy a szén milyen terület alatt fekszik és hogy érdemes lesz-e a bányászatra, erre vonatkozólag a tanácsos nem adott határozott választ. Minden attól függ, hogy a megejtendő kutatás alkalmával mit találnak.

A jelek nagyon biztatók s ha így haladnak tovább is, érdemes lesz a bányát megnyitni.

Füzessy Andor a bányatanácsos útján az államtól furógépeket akart kérni a kutatáshoz. E szándékáról azonban Janitor bányatanácsos lebeszélte, mert az nagyon költséges, hanem az üzem megkezdését ajánlotta, természetesen egyelőre kisebb arányokban. Az üzem megkezdése Micskén nem jár nagy költségekkel, mert a szén teljesen a felszínen van. Füzessy ily formán már a kora tavasszal, mielőst az idő engedi, megkezdí a telep kihasználását.

Nines kizárva azonban, hogy ha a bányatanácsos a szénrel végzendő kísérletet kielégítőnek találja, akkor a kincstár megvásárolja a telepet és állami kezelésbe veszik a micskei határt.

Tenke a választókerületért.

A tenkeiek nem tudnak beletörődni, hogy megfosztják őket a kerületüktől s a munkapárti kerület választói nyíltan is kifejezésre juttatják elégedetlenségüket. Szerdán a község képviselőtestületét rendkívüli közgyűlésre hívták össze. Köteles Bálint, a képviselőtestület régi tagja elkeseredetten tette szóvá a sérelmet, mely a kerület választóit éri, s azt hangoztatta, hogy Tenkének nem szabad hagynia ősi jussát. Indítványára a testület kimondta,

hogy tiltakozik a kerület megszüntetése ellen s Ötvös jegyző vezetésével négy tagú deputáciát küld Tisza Istvánhoz és Sándor János belügyminiszterhez, hogy a tenkei választókerületet hagyják meg épségben.

Rongyszedéstől — a csődig.

Vétkes bukás a bíróság előtt.

Goldstein Lipót úpikusan érdekes karriert futott meg. Szegény rongyszedő zsidó volt, azután üzletet nyitott, ő lett a falu leggazdagabb embere, 100—200,000 koronás jövedelmekkel, s ezután mi következhetett volna más, mint a — csőd. Jellemző és jóut ez, amelyet előtte is sokan megtettek már és utána is még sokan végig fognak járni.

Mindez abból az alkalomból kerül a nyilvánosság elé, hogy Goldstein Lipót és a fia, Goldstein Izidor ügyeivel a Btk. paragrafusaiába ütközött.

Goldstein Lipót néhány évvel ezelőtt még rongyszedéssel foglalkozott. Volt egy kocsija és egy lova, no meg egy füttyülője és azzal járt faluról falura. Olesó színes pántlikák, selyemkendők s más ilyes színes aprósá ok kerültek elő a kocsi aljából és úgy látszik, jól ment az üzlet. 5 évvel ezelőtt már szatócsüzletet nyitott Báránd községben. Ehhez jött a koresma, szóval kezdett nagyon jól menni a gscheft. Szolidan, szerényen élt, olesó hitelt adott a parasztnak és nemsokára már újabb lépéssel indult előre. Földet bérelt, előbb csak néhány holdat, azután többet, az üzletét is kiterjesztette, szóval nemsokára már ő volt a falu leggazdagabb embere, aki négylovas fogatot tartott, s akit megsüvegeltek a parasztnak.

És ezután jött, ami rendesen jönni szokott. Egy-két rossz év, a gazdasági krízis, a

S ez az ártatlanul elítélt férfiú azóta állandóan szenved a legembertelenebb és legmegalázóbb börtönbüntetés! És mennyi pap, nemes, katonatiszt kesergi át napjait ilyen rettentő helyeken! A bebörtönzések igazságtalan volta néha oly világosan kitetsző, hogy általános fölháborodást kelt. Akárhányszor hirtelen szabadlábra helyeznek egy csomó egyént, — s ezek ennek okát csakugy nem sejtjük, mint elfogatásukét. Személyes értesülésem van egy északi kisvárosban lakó tekintélyes család fő esetéről, aki egy szép reggelen arra ébredt, hogy háza körül kordont voltak a carbonariók. Felszóltatták: azonnal keljen fel s a vele egy házban lakó vejevel együtt kövesse őket a rendőrállomásra. A fogházzá átalakított s általa is többször folkeresett egykori retiro-ban, amelyet a jézsuitáktól raboltak el, hat hónapot töltött szenvedéseinek osztályosával együtt. Egy napon aztán elbocsájtották. Ezideig sem elfogatása, sem szabadlábrahelyezése okáról nem sikerült a legesekélyebbet sem megtudnia.

A portugál lapok több ízben hirül adták, hogy a miniszteriumnak sikerült eltüntetni a deficitet, amely már hosszú ideje összehasonlíthatatlanul fenyegeti a portugál büdzsét. Ebből egy szó sem igaz. Mindenekelőtt a pénzváltás egyre nagyobb nehézségekkel jár, ami arra mutat, hogy a kormány elvesztette a külföldi pénzközeinek bizalmát — a szabadkőműves zsidók iránta nyilvánuló rokonszenvének ellenére is. 1910-ben a monarchia 83,740 contora (1 konto = körülbelül 5000 koronával) szállította le a lebegő államadóságot, de 1913 júniusában ez már megint 95,750 conto-ra emelkedett, amely összeg

12,000 conto-nyi (60.050,000 koronányi) növekedést jelent. Ime a köztársaság három éves „gazdálkodásának“ eredménye. Szóval a republikánus büdzsé évi átlagos 7800 conto-s deficitet dolgozik, ami a királyság idejében hallatlan valami lett volna.

Az utlevélkényszert azóta hozták be Portugáliába, mióta a szabadkőműves szabadság napja süt fölötté. A határnak bármely oldalról való átlépése meglehetősen nehézségekbe ütközik. Passzus nélkül se ki, se be; és nem mindenki kap ám utlevelet! A portugál lourdes-i zarándoklat idején mint végső és kétségbeesett eszközt ragadta meg a kormány ezt az értelmetlen rendszabályt, miután aljas, börtönnel való fenyegetései sem bírták visszariasztani a bátor zarándokokat s megállítani a hitnek a bizalom forrásához hőmpolygó eleven áradatát. A szabadkőművesség amely nagyon jól tudja azt, hogy hívő néppel szemben körmére ég a játék, a vallásos élet minden manifesztációját lehetőleg megakadályozta. Arra azonban már elfelejtett gondolni, hogy a hitet támadni annyi, mint azt lángra lobbantani, eleven erőt adni neki. Rengeteg fáradsággal kockázattal járt, hatalmas energiát igényelt ennek a zarándoklatnak megszervezése maga is. A derék szervezők: az említett O Universal fiatal szerkesztői pedig börtönnel lakolnak ma is vakmerőségükért. A lourdes-i Szent Szűz bőségesen vissza fogja nekik adni az ifjúságnak azt az egészségét, amelyet kegyetlen börtöneivel akar aláásni egy elvetemült rendszer.

Az államhivatalnok önkényére szabadon felhoznom még egy példát. Egy hölgy Caldasban utlevelet kér külföldre.

— Nem kap — felelé neki a tisztviselő —, önt ebben a községben nem ismerik.

— De éppen tizenkét éve lakom itt.

— Nem igaz — válaszol a hivatalnok.

Rövid időre eltávozik a hölgy s negyvenkét személlyel tér vissza annak igazolására, hogy mennyien ismerik.

— Nem kap utlevelet —, mondja ki most már egyenesen a tisztviselő — mert ön Lourdesba akar menni.

Ezt az esetet egy portugál napilap közölte 1913. szept. 17-én. — És száz meg száz ilyen adalék ellenére 450 zarándok mégis kijutott a határon, hogy a lourdes-i Szűz előtt bemutassák az igazi, a katolikus, a mindenkor hűséges portugálok hódolatát. Könnyezni és imádkozni mentek oda. Bocsanatot esdeni azért a hanyagságért, amellyel idáig engedték sülyedni hazájukat. Beja és Portalegre püspökei vezették őket, sok kanonok és pap, nagyszámu nemes vett részt a menetben. Volt miniszterek, kormányzók és főhivatalnokok alázatosan földborulva újra meg újra énekeltek a Szűzanya képe előtt: „Paree Domine, parce populo tuo“. Szept. 27-étől okt. 4-éig, tehát egy teljes hétig szüntelenül imádkoztak a hazáért. Lourdesban 250 száműzött honfitársuk fogadta őket, s ez a 700 becsületes, igaz hazafi nem fog csalódní reményében. Mert a b. Szűz, aki mindig oltalmazta Portugáliát, meg fogja adni fiainak azt az erőt, amellyel lerázzák magukról az Isten és haza elenségeinek igáját.

hitel kimerült, szóval meg kellett kérni maga ellen a csődöt. Ez 1912-ben történt. A vagyon eluszott. — Goldstein Lipót kezdheti előlről az üzletet.

A csődeljárás során azonban sok törvényellenes dolog került napvilágra s a kir. ügyesség megindította az eljárást Goldstein Lipót és a fia Goldstein Izidor ellen vétkecs bukás vétsége miatt.

Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyvárad királyi törvényszék büntetőbírósa Seress Barna törvényszéki bíró elnöke alatt. Az a vád ellenük, hogy nem vezettek rendes könyveket, nem készítettek mérleget és nem jelentették be a fizetésektelenséget.

A bíróság az enyhítő körülmények figye-

lembevételével Goldstein Lipótot 200 korona, Goldstein Izidort pedig 50 korona pénzbüntetésre ítélte.

A román tárgyalások. A románok hármas bizottsága szerdán délután megjelent a kultuszminiszteriumban, ahol gróf Tisza István miniszterelnökkel és Jankovich Béla kultuszminiszterrel tanácskozott. A tanácskozás egy óra hosszat tartott és a kultuszkérdések körül folyt, amelyeket teljesen ki sem merített. Ezért a hármasbizottság újabb tárgyalásra ül össze.

Tegnap délelőtt a Budapesten időző román politikuskok és püspökök tanácskozásgyűlést összehívott Radu Demeter nagyvárad püspök Continental szállóbeli szobájában.

Ezer aláírás a színigazgatóhoz.

A ródliai pályaszencációjára. — Fel akarják léptetni Sz. Zsigmondit Annát. — Ki a ródliai-primadonna?

Úgy látszik, hogy egészségesebb idők következnek. Nagyváradon egész váratlanul virágzó téli sport-élet nőtt ki, bealkonyul a kávéházi zsuroknak s délelőtt, délután vidám társaságok vonulnak föl a hegyre s a jégpályákra. A társasélet kiköltözött ezeken a heteken a havas hegyekre s a Bunyitayligetbe, ahol régen nem uralkodott olyan jókedv, régen nem volt annyi kedves jelenet, mint az idén.

Az öreg várad hegy az utóbbi években rossz termést hozott. Kárpótlásul most olyan pompás szórakozást nyújt a várad szép asszonyoknak és leányoknak, hogy a Tátrában sem lehetne találni kedvesebb mulatságot.

Kora délelőtt már hangos a hegy, a ragyogó pályán végig siklik az első ródliai és attól kezdve vége nem szakad a sornak. Egyik ereszkedik, másik kapaszkodik fölfelé s az a szabály, hogy addig nem szabad elindulni, amíg az előtte induló legalább a pálya közepére nem ért.

Délelőtt 9 órakor és délután 3 órakor a villamosok tömegesen viszik a szvetteres, hősipkás ródlizókat. Zsigmond Anna, a várad legkedvesebb volt primadonnája rendszeresen a Stepper cukrászda előtt várja a villamost s minden megállónál felszáll nyolctíz partner. De a legtöbben gyalogosan igyekeznek fel a Reményi-féle pályára, amely eddig egyedül tarthat számot arra, hogy igazi pályának nevezze.

Négyszáz méter hosszú, nyilegyenes sima terület, amelyen nagyszerű lejtők vannak. Fiatal emberek, merész diákok szédületes sebességgel siklanak lefelé, de eddig a rekordot Földváry Mihály főgimnáziumi tornatanár tartja, aki 21 másodperc alatt futotta le a 400 méteres pályát, ami 63 km-es sebességnek felel meg.

Délelőtt sokkal látogatottabb a pálya, mint délután, amikor főleg a fiatalság élvezi a nagyszerű sportot. Igaz, hogy egy kicsit veszélyes, de itt előrelátó, óvatos tanítók vannak, akik vigyáznak a kezdőkre és rendszeresen fele utról engedik le őket. A kényesebb természetű urak asszonyok inkább a délelőtti napsugaras órákat szeretik, amikor a levegő nem olyan nyers-hideg s jobban lehet az arcbőrt kimélni.

Kényelmes dreszben ródlizik Miller

őrnagné. A legmerészebb és leggyakorlatosabb ródlizó a hölgyek között Kozolcsy Béláné. Már három éve üzi ezt a sportot nagy szenvedéllyel. Bán ezredesné lelkes kitartással délelőtt-délután részt vesz a ródlizásban, Bán alezredes rendszeren egyik fiával vágat lefelé s jól mulat a pihenő társaság, amikor a végpontnál meghemperegnek a hóban.

Szenvedélyes ródlizók Jancsó ezredes és felesége, Dénes Géznáné, Balogh Kálmáné, Reviczky alezredesné, Nadányi Pálné, Örley Györgyné, Wavrek Kálmáné; a leányok közül is sokan kint voltak tegnap, többek közt Balogh Ilonka, Somogyi Ilke stb. Lent a ródliai-pályán lábánál huszártisztek korzóznak urai hölgyekkel.

De legnépszerűbb a pályán Szatmáryné Zsigmond Anna. Páratlan készséggel siet minden valamire való fiatal ember szolgálatára, de ő nem veszi igénybe. A hölgyek uaguk huzzák fölfelé a ródlit, sőt hazafelé is. Ez a ródliai törvény.

Mi sem jellemzi jobban a vidám életet, mint az, hogy már itt is primadonna-választás folyik. A közlekedés Zsigmond Annát kiáltotta ki ródliai-primadonnának. Valóban meg is érdemli, mert igazi művészettel repül a könnyű ródlin, mondhatnók bravuros ügyességgel dirigálja a kis jószágot, amely gyorsvonat sebességgel viszi a bájos primadonnát.

Tegnap aztán kellemes meglepetésben részesítették a pályán. A páratlan népszerűségnek örvendő művésznőt tudvalevőleg már több ízben kérték, hogy lépjen fel, de mindannyiszor elutasító választ kaptak.

— Az uram nem engedi mondta Zsigmond Anna.

Most azonban olyan arányokban nyilvánul meg a közóhaj, hogy az elől lehetetlen kitérni. A múlt heti evangélikus nőegyleti estélyen s a ródliai-pályán pár nap alatt ezer aláírás került arra az ivre, amelyet a színigazgatóhoz fognak küldeni, hogy léptesse fel Zsigmond Annát.

Megkérdeztük a primadonnát, akit ropant meghatott a dolog, amikor közölték vele.

— Én szívesen... de az uram, meg a direktor... Lehet, hogy még egyszer fellepek, de most már igazán sajnálnám a ródliai-primadonnaságot felcsereálni a színpaddal. Szébb ez!

A monstre-kérelmet a napokban adják át Erdélyi Miklós színigazgatónak.

A pályán kitűnő felvételeket készített ifj. Bordé Ferenc. A sikerült fényképek a Hegedüs Hirlapiroda kirakatában vannak.

..FIREK..

Tájékoztató.

Február 7. A velencei Kath. Kőr teastélye.

Február 7. A postatisztek hangversenye és tánc estélye a Keresk. csarnokban este 9 órakor.

Február 8. Izr. nőegylet teaszurja a Ker. Csarnokban d. n. 5 órakor.

Február 8. Belvárosi Népbank közgyűlése d. e. 11 órakor.

Február 8. Nagyvárad Agrár takarékpénztár közgyűlése.

Febr. 22. este 8 órakor Katholikus Kőr társasvacsorája és házi estélye a Kőr nagytermében.

* **A német bankráta leszállítása.** A német birodalmi bank a kamatlábat négy és fél százalékról négy százalékra, a lombardkamatlábát pedig öt és fél százalékról öt százalékra szállította le.

* **A Katholikus Kőr társasvacsorája.** Február 22-én adják át a Katholikus Kőr új palotáját egyelőre csak a tagok használatára (az ünnepélyes megnyitás országos keretekben május 10-én fog végbemenni). Február 22-én este a Kőr disztermében társasvacsorát fognak rendezni, melyre a kör tagjai és hozzátartozói hivatalosak. Vacsorajegyek férfiak részére 4 koronáért, hölgyek számára 2 korona 50 fillérért előre válthatók Schuch Károly háznagnál, Kelemen Kálmán városi fog. adóhivatali főnöknél és a Kőr helyiségében.

* **Tanítók öröme.** Nagy meglepetést fog kelteni a tanítás körében az a miniszteri rendelet, amely elrendeli, hogy a 1893 év előtti szolgálati időért az illetők évi 200, 400 illetőleg 600 korona személyi pótlékot kapjanak. A pótlékot előleges havi részletekben utalják ki. Nagyváradon tegnap hárman kapták meg, egyenkint 600—600 koronát; névszerint: Katonáné Tasnádi Róza, Kellerné Nagy Gizella és Rusznák Vilmos.

* **Az erdészeti bizottság ülése.** Biharvármegye erdészeti bizottsága tegnap délelőtt ülést tartott. A napirend előtt a bizottság elnöke megemlékezett Papp Jánosról, aki a bizottságnak évek hossza során át volt igen tevékeny tagja. Elhunytát a bizottság részvétellel vette tudomásul.

* **A vármegyei napidíjasok panasza.** Biharvármegye napidíjas irnokai ismét kellemetlen helyzetbe jutottak. A vármegye által már két éven keresztül megszavazott évi 400 korona segélyt a törvényhatóság 1914 évre is megszavazta. A határozat már szeptemberben felment a miniszterhez, azonban ez ideig még semmi hír sincs felőle. Így már január és február hónapokra nem kapták meg a segélyt. Ez a késedelem igen érzékenyen érinti ezeket a családos embereket, mert a két előző év alapján biztosnak tekintették a segély jóváhagyását és úgy rendezkedtek be és most, hogy már két hónapja nem kapták meg, a legnagyobb anyagi zavarban vannak. Fráter Barnabás alispán belátta a napidíjas irnokok helyzetének tarthatatlanságát és a napokban

lépéseket fog tenni, hogy a késlekedő jóváhagyás végre valahára kikerüljön a miniszteriumból.

* A békéscsabai kath. népszövetség hatadása. A békéscsabai népszövetség első évének eredménye a tagok számának gyors emelkedése volt. A lelkekben égett már az utána való vágy, főképpen a kisemberek körében nagyon hálás talajra talált Békéscsabán is, ahol az első felbuzdulásra több százan jelentkeztek leginkább a földművelő józan nép köréből. Azóta csak fokozódott az érdeklődés s ma már 500 körül van a létszám. Nagy érdemei vannak a szövetség fejlesztése körül *Gahér Mihály* — jelenben szt. jobbi plébánosnak, ki a kezdet nehézségein vezette át a fejlődő egyesületet. Gyűléseit állandó otthon hiányában egymásik iskolában tartotta. Fenntartotta a tagokban a kath. ügyek iránti érdeklődést a társadalmi s politikai életben. Itt pendült meg az eszméje egy alakítandó keresztény fogyasztási szövetkezetnek. S ma már fényesen halad előre, sőt fiókokat alapít. Erőpróbáját azonban a jelen évben mutatta meg. Hallgattak tagjai az egészséges irányításra a legutolsó képviselő választáskor. Érezte s tudja ezt mindenki Békéscsabán. Ez az egységes hitében s tagjainak vallásos erejében kitűnő szervezet törte össze a szabadkőműves *Purjesz Lajos*, *Világ szerkesztőjét*. Meg is sirtatta a lapjában, hogy a „jólét” Magyarországon így Csabán is mily szomorú „elmaradt” állapotok vannak. Egységes erővel ügyességgel, ment bele legutóbb a bíróválasztásba s megeselekedte azt, hogy Európa legnagyobb falujában a 35 ezer más felekezettivel szemben lévő 10 ezer katolikus kisebbségnek szervezett népszövetsége egy mindenkitől tisztelt katolikus bírót juttatott a község első állásába. Mind-ezen eredmények egy agilis vezetőnek, *Czercecz Gusztáv* s. lelkésznek nem is munkájába került a helybeli papság közreműködésével együtt. Legujabb terve kis nagyszerűen sikerült. A régvárt népszövetségi „*Otthon*”-t 250 taggal megnyitotta. Lesz kellemes lakása az egyesületnek, nem kell kétes helyen keresni társaságot a tagoknak, hanem lelki-testi felfrissülésért, gyűlések tartására keresztellett diszített Otthonukba gyűlhetnek össze napról-napra. Anyagiakban van s lesz még sok nehézsége az egyesületnek, de tagjainak lelkesedése a szent tüzet nem fogja hagyni, hogy valaha kialudjék.

* Az Osztrák-Magyar Bank kormányzója. Ófelsége dr. *Popovics Sándor* belső titkos tanácsost az Osztrák-Magyar Bank kormányzójává az alapszabályszerű időtartamra újból kinevezte és ez alkalomból kiváló szolgálataiért különös elismerését fejezte ki.

* Mütter Ferenc temetése. Előkelő közönségünk nagy számmal vett részt tegnap délután néhai *Mütter Ferenc* nyug. táblabíró, 1848—49-es honvédszázados temetésén. A végtisztességtételnél megjelentek a 48—49-es honvédegylet tagjai, az elhunyt egykori bajtársai, a kir. törvényszék, járásbíróságok, ügyészség tisztikara, az ügyvédi kar számos tagja. A gyászszertartást dr. *Lestyán Endre* plébános végezte segédlettel. Az elhunyt öreg ur koporsóját elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A résztvevő közönség sokaságától kísérvé, kivonult az impozáns gyászmenet az újvárosi köztemetőbe, ahol örök pihenésre helyezték a kiváló férfiú hült tetemeit. Koszorukat küldtek a gyászoló családtagokon kívül: *Olasz Béla* és neje, özv. *Wagnerné*, özv. *Kelepecz Ferencné*, *Sárosi-Kapeller Béláné*, özv. *Olasz Gyuláné*, *Kovács Béla* és családja, *Angyalfyné* és családja, *Nagy Lajos* és családja. — A diszes temetést *Veiszlovits Adolf* és fia temetkezési intézete végezte.

* A vasuti üzletvezetőség bérszerződése. Említettük, hogy a Nagyváradon felállítandó vasuti üzletvezetőség ideiglenes elhelyezése tárgyában a végleges megállapodás létrejött a máv. igazgatósága és Nagyvárad városa között, sőt az igazgatóság kiküldöttei helyszíni szemle alapján megállapították az egymás mellett levő három épületben az üzletvezetőség részére szükséges átalakításokat. Most a máv. igazgatósága leküldte aláírás céljából a bérlőre vonatkozó szerződést több példányban s mellékeli a helyszíni tárgyalás során megállapított átalakítási terveket is.

* Még ő perel! Tegnap a Nagyvárad Napló bejelentette, hogy *Fehér Dezső* sajtóperet fog ellenünk indítani, amiért meg mertük írni, miféle bizonyítékok beszerzését rendelte el a törvényszék az ő sajtóperében. Hát ezt a sajtóperet kíváncsian várjuk. Csak azt irtuk meg, a mi a bíróság nyílt ülésében történt: ha ezek kellemetlenek a Naplónak, tegyen róla, de ne izgassa magát olyan sajtóper ígéretésével, a melyet — ha egy kicsit utána gondol az esetnek és okos embertől kér tanácsot — úgy sem fog megindítani soha.

* Nagy tűz Micskén. Tegnap éjjel 1 órakor *Lovas Gábor* micskei nagygazda háza kigyulladt s mire a lakosság elősietett, a tető teljesen lángban állott. Az égő házban *Lovass Gáborné* három gyermekkel volt odahaza s ő is csak akkor ébredt már fel, mikor a szomszédok a tűz oltásához fogtak. Az égő házból alig tudták megmenteni az asszonyt meg a gyermekeket. A ház teljesen leégett. A csendőrség megindította a nyomozást, mert nincs kizárva, hogy valaki boszszuból gyújtotta fel a házat. A kár igen nagy, mert nem volt biztosítva semmi.

* A bankófaló paraszt. Egyik biharmegyei falunak, *Méhkeréknek* nevezetes embere *Koszté Tódor*, aki egyike a leggazdagabb parasztnak azon a vidéken. Kosztenak azonban különös és drága passziója van. Szereti a bort, a vigságot, a jókedvet, a vidám dárídókat. Valamelyik napon berándult *Tenkére* és letelepedett *Deák Károly* koresmájában. Hamarosan került cigány, meg egy pár mulató cimbor, akik tudták, hogy minden a *Koszté zsebére* megy. Mikor már igen virágos kedve lett, *Koszté* szokása szerint, kezdte kettérepesztetni a bankókat. A bankó egyik felét a cigánynak adta, a másikat pedig lenyelte. A cigányok keservesen nézték e műveletet és rimázkodtak az egész bankóért. *Koszté* utoljára már annyira ment, hogy egy százkoronást egészben vacsorázott meg. Ezt így folytatta a mulató paraszt több koresmában, míg csak a lábai birták. Egy csapszékben elnyomta az álom, s mikor felébredt, megdöbbenve látta, hogy csak 10 koronája van. A csendőrökhöz ment és feljelentette mulató társait, hogy meglópták, míg aludt. A csendőrök azonban hamarosan rájöttek arra, hogy miképpen áll a dolog, mire *Koszté* is emlékezni kezdett az előző napi murira és a bankóévesre. Bánatában aztán újra hatalmasan leitta magát, de most másodszer már csak hitelbe.

* A nyilvános könyvtár januári havi forgalma. A könyvtár nyitva volt 29 egész és 2 fél napon át. Az olvasótermekben volt 3845 látogató, akik 4284 kötet könyvet olvastak. S így egy napra esik 128 olvasó 146 kötet könyvvel. Legtöbb olvasó volt 17-én: 263, legkevesebb 6-án: 34. Az olvasott könyvek között volt: szépirodalmi munka 2503 58 százalék, tudományos mű 1196 28 százalék, folyóirat 585 14 százalék.

Az olvasók között volt: 1889 diák, 273 hivatalnok, 41 tanító, 13 talmudista, 1 festő és 1 varróleány, 936 iparos, 111 joghallgató, 33 tanár, 11 főiskolai hallgató, 1 ügyvéd, 518 kereskedő, 54 házilány, 17 droguista, 4 magánzó, 1 masamódlány. Ajándékkönyvet adott dr. *Várad Odön* ügyvéd 32 kötetet 96 K értékben.

* A Bihardiószegi Takarékpénztár r. t. a napokban tartotta meg 16-ik évi rendes közgyűlését a részvényesek élénk érdeklődése és részvétele mellett. *Weisz Jakab* vezérigazgató helyettes elnök elnökölt a közgyűlésen, amelyen az 1913. évi üzletéről szóló igazgatósági jelentést és javaslatokat terjesztette elő. A gondos vezetés és kellő óvatosság eredménye, hogy az intézet a különféle tartalékalapok bő dotálása és a kellő leírások dacára is 10 százalékot juttat ezutal is részvényeseinek, akik lelkes éljenzessel vették tudomásul a kedvező eredményt. A közgyűlésen került betöltésre 2 igazgató tagsági állás. Egyhangú közfelkiáltással választotta meg a közgyűlés *Fias Kálmán* bihardiószegi ev. ref. lelkész és *Szücs Sándor* fia szőlőoltványtelep és bortermelő r. t. bihardiószegi cég ügyvezető igazgatóját. A közgyűlés az igazgatóság és *Weisz Jakab* elnök élettelésével ért véget.

* Koczás József a Korona kávéházban. Ma és minden este a *Koczás József* és *Rücskös Jozsó* karmesterek vezetése mellett közreműködik egy elsőrangú tambura és ének zenekar, esténként változatos műsorral a legújabb ének és zeneszámokból, a társulat tagjai: *Berényi nővérek*, *Tócsi Böske* és *Ferike*, *Törő Nusi* és *Gombos Zsófia* énekesnők, a műsorból kiemelendő *Köszegi Ferenc* országos hírű baritonista. Szabad bemenet. Kezdete este 8 órakor. Szíves pártfogást kér *Koczás József* és *Rücskös Jozsó* karmesterek.

* Ingatlan eladás. Nagytelek-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők *Kossuth-utca 3. szám* alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r. t.

* Egy jóforgalmu sütőde lakással együtt átadó betegség miatt, esetleg a ház is eladó. Cim a kiadóban.

x **Uj üzlet** nyílt meg férfi és női divatárúokban, varró kellékekben eddig nem létező olcsó árakkal. Béli kesztyűk és harisnyák óriási választékban. Minden héten új reklám hét, a reklám cikkek a kirakatban árakkal kitéve, e heti reklám árak ridikülők, harisnyák és zsebkendőkben. *Szt. László-tér, Sas épület* (volt Radó féle helyiségben) *Klein Vilmos* és *Társas* cégnél.

x **Erdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László* és *Tsa* úri- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka *Sal Ferenc-utca 17.* Telefon 832 sz.

x **Sikkés, elegáns** modell kalapjaimból visszamaradt szép választék, azokat féláron alul árusítom. Gyászkalapokból nagy raktárom van és modell után 4 óra alatt szépen, pedánsan készítek is. Tisztelettel *Ujhelyi Róza* Nagyvárad, Rimanóczy-utca *Royál-kávéházzal* szemben.

x **Teljesen ujonnan van átalakítva** a *Rimanóczy-étterem* Körös-parti helyisége. Gyönyörű délszaki növényekkel van diszítve, pazarul világítva. Minden időben társas összejövetelek, lakodalmak vagy gyűlések alkalmára a n. é. közönség rendelkezése áll. Elsőrangú magyar és francia konyha, finom borok, kőbányai sörök és előzékeny kiszolgálásról gondoskodik *Fitz Sándor* bérlő.

x **Hány ezer szert használnak köhögés ellen?** Európában egyszerűen meg sem lehetne állapítani a sok köhögés elleni szerek számát. Az amerikai ebben is praktikus, az csak olyant használ amiről biztosan tudja, hogy használ azért ott csak a Szilentionum tablettát fog, olcsó és biztos. Tudtukkal itt Váradon is van már a Szent László-téren egy drogeriában 60 fillér árban.

x **Ne olvassa el e sorokat** anélkül, hogy meg ne jegyezze magának, hogy a legjutányosabb játék, ajándék, ridikül, nyakkendő és diszjúráru üzlet Nagyváradon a *Párisi Bazar* Sas épületében van.

x **Báli női atlasz cipők** minden színben és fehér bőr cipők 3 koronáért kaphatók. női chevron vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevron v. boksz cipők 8 kor., fiú boksz cipő 35-39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosrik, téli cipők, fehérneműek, uri divatickek legolcsóbban beszerezhetők Fekető-nél, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazar épület,
színház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

x **Két jogász sétál a városban**, szembetalálják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak **olcás felöltője van**, a melyet hallatlan olcsó árban **szerezhet be** mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden a szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint Szögeseelt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelennek.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Kossuth-utca 2. sz. ház emeletén** egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Az E. K. A. R. T.** (Egyesült Kereskedelmi- és Automobilszállítási Részvény Társaság) helybeli fiókja luxus és teherautomobilokat szállít az összes felszerelési cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a.* nagy raktárt tart. *Telefon: 13-21.* A cégnek *Körház-utca 6. sz. a.* pedig minden tekintetben megfelelő nyilvános garázs és javítóműhelye van szakfelügyelet alatt. *Telefon: 13-52.* Benzin és olaj nagy raktár! A cég felhívja az érdekeltek figyelmét utirányba forduló lámpáira, melyek itt szerezhetők be.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszobás mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **Érdekében áll mindenkinek pénzt megtakarítani** ha bevásárlást óhajt eszközölni a téli idényre, előbb kereste fel az **Ungerleider Salamon** üzletét Szent János-utca 4. szám alatt, a hol férfi, női, gyermek trikók, lélekmelegítők, szövetek, kesztyűk, harisnyák, kamásnik, továbbá csipkék, szallagok, himzések mélyen leszállított árban beszerezhetők.

x **Több egyszobás lakás kiadó** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. *Nagy Sándor-u. 17.*

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Kötünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** **Bartos és Társa** (a Széchenyi-szállodával szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „**Bartos harisnyája tartós.**” Helyi és vidéki telefon-szám 1359.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Biharodbrod állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 drb.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. *Telefon szám 11-95.*

x **Meghódította a hölgyeket** MLE JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett) *Telefon szám 827.*

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Sziichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Sziichta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **ZOMBOR SÁNDOR** sebész-orvos műszer-kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, *Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt*, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12 50 és 16 50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglaltva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

viszágzott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

**A legszebb
kézimunkák**

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

**Legszebb ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek**

egy zománcztábla.

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

Hei műsor.

Péntek: Katonadolog.

Szombat: Karenin Anna.

Vasárnap délután: Konventbiztos; este: Leányvásár.

Megjegyezzük, a „Cigányszerlem“ tegnap esti reprize alatt több kinos jelenet fordult elő. *Görög Olga* komoly énekét rossz helyen alkalmazott közbeszólással zavarták. Telekán Valér *Jonel* szerepét énekelte. A zenekar egyszerűen nem játszott Kállay Jolán számára, ami két könnyet esalt az énekesnő szemébe és érthető zavart a játékba. Vajon mi történhetett a kulisszák mögött?

Katonadolog. Ma, pénteken este az a színes, kedves zenéjű operette: a *Katonadolog* van műsoron, amelynek szövege esupa tréfa és ötlet, a partitúrájában pedig a legesinosabb, a legfessebb táncszámok kergetik egymást. Az előadásban *Görög Olga*, *Kerényi Irén*, *Leövey*, *Tompa* és *Szalma* jutnak kitűnő szerepekhez.

A yankee-lány szereposztása. A drámai ensemble nagy ambícióval készült Knoblauch „Mérőldkövek“ című színművére, azonban az operette gárda sem pihen. *Kerner-Szepessy* „A yankee-lány“ című fantasztikus nagy operettjét tanulják. Még pedig mondhatni az egész társulat. A „yankee-lány“-ban ugyanis nagyon sok személy szerepel, úgy hogy egy-két tagot kivéve, még a drámai színészek is játszanak sőt énekelnek és táncolnak is. Az énekszámokat *Kerner Jenő* karmester már be is tanította és így a 15-i bemutaton teljesen kifogástalanul érvényre juthatnak a muzsika és szöveg káprázatos szépségei.

Karenin Anna. Tolstoj Leó híres drámájának, a *Karenin Annának* legközelebbi előadását e hét szombatjára tűzte ki a színház, a címszerepben *E. Kovács Mariskával*.

MULATSÁG

A velencei Kath. Kör teaestélye

A velencei Kath. Kör f. hó 7-én szombaton este tartja az idei farsangon második teaestélyét. Tekintettel az első estély nagy sikerére nem tuzunk, ha az idény legjobb mulatságai közé sorozzuk a velencei Kath. Kör teaestélyeit. Az első házi mulatságról kedves emlékekkel távoztak a résztvevők. Azóta közvélemény: aki jól akar mulatni, az résztvesz a velencei Kath. Kör teaestélyén. A figyelmes rendezőség mindent elkövet, hogy minden igényt kielégítsen, hogy a második estély ne maradjon mögötte az elsőnek. A lefolyt mulatságon szerzett tapasztalatok alapján az észlelt apró hiányokat is pótolja, melyek a közönség kényelmi szempontjából némileg kifogásolhatók voltak.

Bájos uri leányok kezéből veszik a vendégek a párolgó teát. A Kör műkedvelő zenekara is nagy ambícióval készül s amint a multban kitett magáért, úgy rendületben kitartása ezuttal is előre biztosítja a sikert. Biztosíthatunk minden érdeklődőt, hogy jól fogja magát érezni, kitünően fog mulatni.

Az előreláthatólag pompás mulatságra a meghívók már szétküldettek, aki tévedésből nem kapott, de arra igényt tart, felkérjük, sziveskedjék a Kör vezetőségéhez fordulni s az készséggel fog eleget tenni az eziránt való kívánalmaknak.

A postások mulatsága.

Holnap, szombaton fényes és pompásnak ígérkező mulatság lesz a Kereskedelmi Csarnok termeiben. A nagyváradi postatisztviselők rendezik a gyönyörű táncestélyt, melyre nagyban készül Nagyvárad uri társadalmá.

A postatisztviselők zene-egyesülete már 7 éve működik és a postapalota zene-termében, — bár szűkebb keretekben, — műkedvelői előadással egybekötött több igen sikerült zeneestélyt rendezett.

A zeneegyesület most először lép a nagy nyilvánosság elé s első zeneestélyükön a következő számokat fogják előadni:

Műsor.

1. Wallace: „Maritana” nyitány.
2. a) Erkel: Részletek „Hunyady László” dalműből, b) Beethoven: Adelaide. Éneklő Lehoczky József. Zongorán kíséri: Resch Mihály.

3. Grieg: Peer Gynt: Zeneköltemény 4 részből a) Pabló de Sarasate: Hegedüs concert Op 20: Cigányosan, b) Drdla: Kubelik Serenad. Előadja: Kertész Jakab ur. Zongorán kíséri Lehoczky József.

5. Mascagni: Parasztbeesület (Cavalleria Rusticana) Fantasie.

A műsorszámok előadása után tánc következik.

A zene és táncestély iránt általánosan élénk az érdeklődés és már eddig is igen sok jegy elkelt.

A belépti jegyeket az uri-utcai főpostán és a zene-estély napján a Kereskedelmi Csarnokban felállítandó pénztárnál lehet megváltani.

A rendező bizottság felkéri a nagyérdemű érdeklődőket, hogy jegyeiket a hangverseny terembe helyezendő szükséges székek számának megállapítása céljából, — az uri-utcai főpostán lehetőleg előre megváltani sziveskedjenek.

ZENE ÉS TÁNC MŰVÉSZET

A Hilária dalestéje. E hó 26-án a Hilária Dalegyesület dalestét rendez. A rendezőség teljes erővel fárad azon, hogy a dalesté szépen sikerüljön és hogy a megjelenők kellemes emlékektől áthatva emlékezzenek vissza. A dalest iránt már is, különösen a a románság körében nagy az érdeklődés.

1. Nagy román egyveleg. Előadja a katonazenekar. 2. a) Pui de lei . . . Vidu Jánostól, b) Fantana cu trei izvoare Dicuától. Előadja a vegyes kar. 3. a) „Grand Vals” Chopintól, b) „Rigoletto” Verdi — Lisztől, c) Jocuri romanesti Brediceanutól. Zongorán kíséri Hosszu Nóra. 4. a) Sfant, sfant . . . Muzicesentől, b) Heruvicul Muzicescutól, előadja a vegyes dalárda. 5. a) Aria a Sevillai borbélyból, b) Gavotte Massenettől, c) Doine populara, éneklő Popu Délia, zongorán kíséri Zigre Lucia. 6. a) „Negruta” Vidu Jánostól, vegyes dal tenorszólóval, b) „Mama Lui Stefan lel Mare, ballada Bolintneanutól, zenéjét szerezte Dicu, vegyes kar szopránszólóval éneklő Pascuti Lukretia dr és bariton szóló, éneklő dr Solomon János.

IRODALOM

Magyar Kultura. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok: Egyház és intelligencia. Dr Baranyay Jusztin. — Szabadkőműves szabadság Portugáliában. R. Sareira S. J. — Giuseppe Verdi. Járossy Dezső. Tárca: A mesebeli királyfi. L. Merriek. Pajzs és kard: Profán ereklyék. n. p. — Kezünkbe akad . . . B. K. — A máramarosi skizma-pör . . . B. K. — A sajtószabadság gyümölcse. n. j. Szemlék és kritikák: Társadalomtudományi szemle. Burján Károly. Könyvek: Thomas; A nevelés a családban. Szöllősy Alfréd. — Charles de Coster: Uilenspiegel und Lamme Goedzak. Lám Frigyes. — 1. Dr Ficher-Colbrie A.: A kereszt császára. 2. Dr Giesswein S.: Világegyetem és a lélek világa. 2. Dr Martin A.: Szent Pál. Erdőssy Gyula S. J. — Színházak: —ssa Napló: Egy jelenet. n. p. — Sok füst, kevés láng. —k. — Nóra. j-r. A magyar fémipar érdekében . . . tt.

TÁVIRÁTOK

Marsalltanács e királynál.

Bécs, február 5.

Tegnap délelőtt tíz órakor kezdődött meg az idei marsalltanács Schönbrunnban a király elnöklete alatt. A tanácskozáson részt vesz Ferenc Ferdinánd trónörökös, Krobotin hadügyminiszter, Conrad vezérkari főnök továbbá a hadseregfelügyelők és egyes kérdéseknél

esetről-esetre a csapatfelügyelők. A marsalltanács a tábornoki kar személyi változásaival foglalkozik. Legfontosabb kérdés ezek között az új hadseregfelügyelői állás betöltése. Az egyik kombináció szerint Conrad vezérkari főnök lesz az új hadseregfelügyelő. A tanácskozás foglalkozik József főherceg legközelebbi előléptetésének kérdésével is.

Tisza diszpolgársága.

Budapest, febr. 5.

Tegnap mintegy 250 tagu küldöttség átnyújtotta Gróf Tisza István miniszterelnöknek Udvarhely, Ujvidék és Karánsebes város diszpolgári oklevelét. Tisza a következő szavakban köszönte meg a bizalmat:

— Nagyon jól esik, hogy Önök három város szeretetét hozták nekem. Én úgy nevelkedtem, hogy ott a kötelesség a hova a Gondviselés állit. Kora ifjúságomtól kezdve az emberek előítéleteit, sőt érdekeit is meg kellett sértenem, mert másképen nem tudtam volna teljesíteni a kötelességemet. De az ebből származó keletlen elítéléseket, úgy kell vennem mint a hogy az Erzsébet-téren sétálnak a verebek bizalmaskodását. Egy kicsit bosszantja a dolog, de aztán mosolyog felette.

Tisza szavait nagy derűséggel és éljenzéssel fogadták a küldöttség tagjai.

Borzalmas családirtás.

Giessen, febr. 5.

A vasuti sinen egy borzalmasan összegázolt férfi hullát találtak. A zsebeiben talált irásokból megállapították, hogy az illető Lehmann kocsis. Mikor a lakására mentek az ajtót zárva találták. Betörték az ajtót és Lehmann feleségét valamint négy gyermekét óriási vértócsában halva találták. Baltával és konyhakéssel irtotta ki a családját Lehmann a hátrahagyott levelében azt írja, hogy rossz családi élete készítette a borzalmas tette.

Az orosz diplomácia terve.

Bécs, febr. 5.

A bécsi diplomáciai körök nézete szerint Oroszországnak az az álláspontja, hogy a balkáni államokat valaminő szövetségben kellene egyesíteni és így kellene biztosítani a Balkán békéjének főtartását. Nem lehetetlen tehát, hogy az orosz diplomácia Pasics és Venizelosz tanácskozása meg fogja kísérelni, hogy legalább ezt a két államot tömörítse védőszövetségbe. Arra, hogy Bulgária csatlakozzék ehhez a szövetséghez, még Pétervárott sem mernek gondolni.

Elítelt apagyilkos leány.

Budapest, febr. 5.

Tegnap hozott ítéletet a budapesti esküdtbiróság a Suhajda lányok bűnpörében. A két leány Ilona és Mária t. i. az ősszel megölték az apjukat. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Suhajda Ilonát, mire a törvényszék tíz évi fegyházra ítélte. Máriát felmentették.

KÖZGAZDASÁG**Gabona üzlet.**

Buza áprilisra	— — —	12.02
Buza májusra	— — —	12.04
Buza októberre	— — —	11.02
Rozs áprilisra	— — —	9.04
Rozs októberre	— — —	8.59
Zab áprilisra	— — —	7.87
Zab októberre	— — —	7.85
Tengeri májusra	— — —	6.82

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	851.50
Osztrák hitelrészvény	—	646.50
4%-os koronajáradék	—	84.75
Osztr. magy. államv.	—	721.—
Jelzálogbank	—	455.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	533.—
Hazai bank	—	292.50
Magyar bank	—	533.—
Keresk. bank	—	3835.—
Rimamurányi	—	662.—

Salgótarjáni kőszén	— —	744.—
M. Ált. Kőszénbánya	— —	1060.—
Közuti vasut	— —	636.—
Városi villamos	— —	347.75
Adria	— —	586.—
Atlantika	— —	—.—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Dr. T. M. Köszönet az érdekes cikért.

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADAR.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult utjonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvételnek.**

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
**uj csipke, himzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

**Tűz- és betörésmentes
pénztárszekrények (safes) bérbeadása**

Ujonnan épült intézeti helyiségünkben létesített **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) esekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, ön-maga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6-ik szám.

Részvénytőke 4.000.000 korona**Tartalékok 915.000 korona**

Elfogad **betéteket** könyvecskékre, folyó (cheque) számlára és azokat a mindenkori pénzvviszonyoknak megfelelő legmagasabb kamatláb mellett (naptól-napig) gyümölcsözteti.

Leszámitol **váltókat.**Előlegeket nyújt **értékpapirokra.**

Építkezési és jelzálogkölsönöket engedélyez.

Törlesztéses-jelzálogkölsönöket nyújt 10—50 évi időtartamra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat, beváltja a ki-sorsolt címleteket és szelvényeket díjmentesen.

Foglalkozik továbbá a bankszakma összes ágaival.

Ha nincs megelégedve szabójával, meg-
dönti a szabványt. Keresse fel **DARABONT**
GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6.
(Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid,
olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák
24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat
készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

NYÍBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
vegek, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztít-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

**Melocco Péter cementárugyár és
építési vállalat részvénytársaság**

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel
gyártott karbantyas
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdarab-
okat, csömöszölt és vasbetetes, vala-
mint portlandcement csöveket, küt-
gyűrűket stb.

**Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.**

Elvállal:

Utcák és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Szuperfoszfát Műtrágya

Telefon
969. sz.

kapható 50 kilós zsákokban, szőlőföldek,
kaszálók és mindennemű veteményeknek
földjavítására. 150-200 kilóval 80-100
korona értékű a terménnyöbblet.

Kondor Dezső

cement, cementcső és fedőlemez üzlet.
Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Kávéház átvétel.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel,
hogy a Szent László-téren lévő

„KORONA kávéházat“

átvettük és azt a mai naptól fogva saját
vezetésünk alatt tovább fogjuk folytatni.
Elsőrendű kávéházi italok, valamint ki-
tűnő fajborok kiszolgálásával iparkodni fo-
gunk T. vendégeink megelégedését és szíves
pártfogását minden irányban kiérdemelni.

Gyors és figyelmes kiszolgálás,
szolid polgári árak.

Szíves párt-
fogást kér: **EDLITZ és FUCHS.**

Estéknként elsőrendű tambura, ének és zene-
kar hangversenyez, szabad bemenettel.

Ha tisztán kezelt jó
minőségű és izléses

fűszer és csemegeárukat

előnyösen és jó kiszolgálás mel-
lett óhajt beszerezni, keresse fel

É. v. Madár Jánosné

elsőrangú fűszer és csemege kereskedését,
bor, pezsgő, déligyümölcsök és cukorkák nagy
raktára, kávé és tea közvetlen behozal.

Belépési felhívás.

A Magyar Takarékszövetkezet (Sas-palota I. emelet) megnyitotta X. évtársulatát.

Az igazgatóság ezton felhívja Nagyvá-
rad város és Biharvármegye t. közönségét
az új évtársulatba való belépésre. A belépés
tetszőszerinti üzletrész jegyzésével történik,
melynek mindegyike után hetenkint 20 fillér
fizetendő. Vidéki tagok a befizetéseket postai
csékek útján eszközölhetik. Az új évtársulat
3 év eltelté után feloszlik s a tagok az általuk
eként megtakarított tőkét a takarékpénz-
tári kamatnál magasabb haszonrészesedés
mellett megkapják.

A szövetkezet tagjai befizetett tőkéjük
4/5 részét kölcsönvehetik.

A szövetkezet tagjaitól mulasztási ille-
téket nem szed. A fizetés megszüntetése
esetén befizetett tőkéjüket minden levonás
nélkül a következő évtársulatba átviszi.

Befizetések ünnep és vasárnap kivételével
naponként délelőtt és délután a hivatalos
órák alatt eszközölhetők.

Belépni szándékozók felkéretnek, hogy
ezen szándékukat a Magyar Bank helyisé-
gében Sas-palota I. emelet mielőbb bejelen-
teni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1914 január hó

Magyar Takarékszövetkezet
igazgatósága.

Dusafalva községben
mintegy 300 kis hold

legelő

bérbeadó. Értekez-
hetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál
Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillarak,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.